

## अल्प परिचय

शिवाजी विद्यापीठाच्या भौतिकशास्त्र विभागामध्ये प्रोफेसर पदावर कार्यरत असणाऱ्या केशव यशवंत राजपुरे यांचा जन्म २४ जुलै १९७१ रोजी सातारा जिल्ह्याच्या वाई तालुक्यातील बावधन जवळच्या अनपटवाडी येथे झाला. शाळेपासून वर्गातील प्रथम क्रमांक न सोडता त्यांनी लोणंदच्या शरदचंद्र पवार महाविद्यालयातून बीएस्सी Physics ही पदवी शिवाजी विद्यापीठात प्रथम क्रमांकाने १९९२ साली मिळवली, त्यासाठी त्यांना प्रा. शिर्के पुरस्कार, वारंगे पारितोषिक व स्वामी शिष्यवृत्ती मिळाली. हीच गुणवत्ता टिकवत १९९४ साली ते एमएस्सी physics प्रथम श्रेणीत उत्तीर्ण झाले. यासाठी त्यांना कुलकर्णी जांभळीकर पुरस्कार मिळाला.

अश्या दैदिप्यमान शैक्षणिक कारकीर्द असणाऱ्या सरांना नोकरीऐवजी संशोधनाची भुरळ न पडली तर नवलच. JRF (Junior Research Fellowship), SRF (Senior Research Fellowship) द्वारे त्यांनी आपले संशोधन प्रा. सी. एच. भोसले, जे आपल्या कॉलेजचे माजी विद्यार्थी आहेत, यांच्या मार्गदर्शनाखाली पूर्ण करून २००० साली Ph.D. पदवी संपादन केली. त्यांच्या संशोधनाचा गौरव पुण्याच्या NCL (National Chemical Laboratory) तर्फे करण्यात आला आहे. यानंतर त्यांनी मागे वळून पहिलेच नाही. कोल्हापुरातच कार्यरत राहून त्यांनी आपले संशोधन पुढे चालूच ठेवले. Thin films, solar cells, Transparent Conductive Oxides, Photoelectro Chemistry, Gas Sensors, Photoelectrocatalysis (पाणीशुद्धीकरण) हे सरांचे आवडीचे विषय.

या संशोधनासंदर्भात सरांचे १८५ शोधनिबंध आजपर्यंत विविध आंतरराष्ट्रीय नियतकालिकांमध्ये प्रकाशित झाले आहे. त्यासाठी त्यांना ४९५७ citations मिळाली आहेत. M.Sc. च्या ५९ प्रोजेक्टना त्यांनी मार्गदर्शन केले आहे. आजपर्यंत ३८ राष्ट्रीय व २३ आंतरराष्ट्रीय परिषदांमधील सहभागांसह दोन परिषदांचे आयोजन सरांनी केले आहे. केंद्र सरकारचे जवळजवळ ८६ लाख रुपयांचे अनुदान मिळवून ५ संशोधन प्रकल्प सरांनी पूर्ण केले आहेत. पाणीशुद्धीकरणावरील दोन पेटंट सरांच्या नावे आहेत. सरांच्या मार्गदर्शनाखाली आतापर्यंत १२ जणांनी Ph.D. पूर्ण केली आहे, तर सध्या ५ जण काम करत आहेत. यानिमित्ताने विविध सुविधांची निर्मिती सरांनी केली आहे. विद्यापीठातील PIFC (Physics Instrumentation Facility Centre) हे त्याचेच उदाहरण आहे. म्हणूनच विद्यापीठाने त्यांच्यावर USIC (University Science Instrumentation Centre) व CFC (Common Facility Centre) ची अतिरिक्त जबाबदारी सोपविली आहे.

त्यांची ५ पुस्तके प्रकाशित झाली आहेत. सर अनेक विद्यापीठांचे Ph.D. रेफ्री म्हणून काम पाहत आहेत.

मराठी विज्ञान परिषद, मटेरियल रिसर्च सोसायटी ऑफ इंडिया (MRSI), सेमीकण्डक्टर सोसायटी ऑफ इंडिया (SSI), Indian Physics Association (IPA) तसेच Indian Association of Physics Teachers (IAPT) या संस्थांचे आजीव सभासद आहेत. विविध संशोधन पत्रिकांच्या संपादक मंडळांवरसुद्धा सर काम करतात. १९९२ साली सर शिवाजी विद्यापीठाच्या student council चे सदस्य होते.

एवढी गुणवत्ता व पदे असूनही सरांना काडीचाही अहंकार नाही पाय जमिनीवर ठेवूनच सामाजिक कामातही सर अग्रेसर आहेत. ग्रामविकास मंडळ अनपटवाडी मार्फत राबिवल्या जाणाऱ्या बहुतांश कार्यक्रमास सर आवर्जून उपस्थित राहतात. हिरीरीने सहभागी होतात. वेळोवेळी मार्गदर्शन करतात.

हे सगळे करण्याची क्षमता त्यांच्याकडे आहे. ती त्यांच्या तंदुरुस्त अशा उत्तम शरीर संपत्तीमुळे. त्यासाठी नियमितपणे ते व्यायाम करत असतात. खो-खो हा त्यांचा आवडता खेळ, शालेय जीवनात ते खेळलेतच पण अजूनही विद्यापिठात M.Sc. च्या मुलांसोबत सर रविवारी क्रिकेट खेळतात.

आपले दाजी, बंधु, इतर नातेवाईक व शिक्षकांनी वेळोवेळी दिलेल्या आधाराबद्दल आणि मार्गदर्शनाबद्दल ते नेहमीच कृतज्ञतेचा भाव जपतात.